

**Слова обмеженого вживання.
Діалектні, професійні слова й терміни**

Слово кличе в мандри Україною

Слово — найвірніший посланець з минулого в сьогодні і з сьогодні в прийдешнє (І. Вихованець)

Слово дня: обрúс.

Шукаємо відповіді на запитання:

- 1 Навіщо потрібно знати діалектні, професійні слова й терміни?
- 2 Чому діалект називають вогником селянської душі?

Відповідно до запитань сформулюйте особисті цілі.

125

Прочитайте. Доберіть синоніми до слова «обрус». Чому, на вашу думку, авторка скористалася словом, яке вживається тільки в деяких регіонах країни, тобто діалектним словом?

*Слово рідне — квітка на обрусі. Воно серце наше й оберіг!
(Г. Потопляк).*

Словник. *Обру́с* — діалектна назва, те саме, що й скатертина, скатерть.

УСНО!

126

Розгляньте світлини. Пригадайте й скажіть, як називають зображені лікарські рослини у вашій місцевості. Визначте, скориставшись довідкою, які з назв є літературними, а які — діалектними. Наведіть власні приклади. Висловіть міркування, чому так багато діалектних назв рослин в українській мові. Складіть опис (усно) однієї з рослин. Як правильно їх назвати — «лікарські» чи «лікувальні»?

Довідка: 1) арніка гірська, ангельське зілля, баранка, скусівник гірський, трава бараня, чарник; 2) ромашка, ромен, романець; 3) звіробій, божа кривця, заяча кривця, кривавник, стокривця; 4) цикорій, петрів батіг.

УСНО!

Тéрмін — слово або словосполучення, що застосовують для називання понять, наприклад, у мовознавстві: *звук, буква, голосні звуки, багатозначні слова*; у математиці: *натуральні числа, двоцифрові числа, паралелепіпед*.

127

У римській міфології **Терміном** називали бога-охоронця кордонів. Висловіть припущення, що спільного між ім'ям бога в римській міфології та сучасним поняттям «термін». Перевірте за словником, скільки значень має слово «термін». Складіть із ним двоє речень і запишіть їх.

128

Зберіть «розсипані» терміни, запишіть їх, об'єднавши в групи. Доповніть трьома власними прикладами. Визначте, яких галузей науки вони стосуються.

Стиль мовлення, арія, метелик, дивертисмент, підмет, головна партія, гриби, присудок, біологія, опера, виконавець, м'який знак, гармонія, графіка, темп, рослини, пароніми, лад, тварини, антоніми, мелодія, мікроорганізми, природничий музей, композитор, ритмічний рисунок.

УСНО!

130

Відновіть послідовність речень у тексті і запишіть його. Підкресліть професійні слова й терміни.

1. Він розташований неподалік від селища Каховка, у ста кілометрах від Херсона. 2. Тут можна зустріти фламінго і журавлів, верблюдів і зебр, буйволів, бізонів, сайгаків. 3. У цьому куточку незайманої природи зібрані найдивовижніші та екзотичні види тварин і птахів. 4. Тим, хто любить поспостерігати за дикими тваринами або в захопленні від африканського сафарі, неодмінно варто відвідати заповідник Асканія-Нова (З Інтернету).

ПИСЬМОВО!

Що нового ви дізналися сьогодні? Які почуття викликала у вас тема уроку? Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь?

ВИКОНАЙ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

<https://forms.gle/efkm4V6zxDgdVAax8>